

Barraca del Colomer

Castellbell i el Vilar

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: El Colomer - Sant Cristòfol
Alçada: 432

Coordenades:

Latitud: 41.63269
Longitud: 1.82266
UTM Est (X): 401936
UTM Nord (Y): 4609665

Classificació

Número de fitxa 08053 - 247
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Contemporani Popular Modern
Segle XVIII-XIX
Estat de conservació Bo
Notes de conservació: Li falta la pedra del brancal i la llinda a lloc per tal d'evitar que es vagi ensorrant per aquest punt, ara esdevingut feble. Per altra banda, està totalment envoltada de vegetació, principalment de pi blanc (*Pinus halepensis*). Sense cap control forestal, la seva estabilitat perilla. La brancada acostuma a empènyer el ràfec que un cop desplaçat del seu lloc originari provoca el moviment de la coberta i el seu posterior enfonsament.

Protecció Legal
Observacions protecció: BCIL -Pla d'Ordenació Urbanística Municipal (2015)
Accés Difícil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: 08052A015000090000OI
Autoria de la fitxa Jordi Montlló i Laura Bosch

Descripció

Barraca de pedra seca ubicada al costat dret del rasot del Colomer. S'hi accedeix agafant un corriol a mà dreta, pujant per la carretera BV-1122, un cop passat el quilòmetre 3. Allí es ressegueix un corriol que travessa pel costat dret un tros de sembrat anomenat la Boïga. Un cop passat el tros de sembrat, cal resseguir un corriol a mà dreta que travessa el rasot. La barraca es localitza a mà esquerra, totalment envoltada de pi blanc jove, que encara permet apropar-s-hi.

Es tracta d'una construcció aïllada, rabassuda, construïda aprofitant un replà natural del terreny. És de planta circular, mesura 1,70 metres de diàmetre interior. Els rocs emprats per a la seva construcció són molt regulars, de manera que no hi ha massa pedruscall en forma de falques per impedir que els blocs de pedra facin moviment.

La porta està orientada al nord, amb una doble llinda, plana i els brancals rectes. L'exterior ha caigut. Mesura 1 metre d'alçada per 0,75 metres d'amplada. Els murs tenen un gruix de 0,70 metres. La coberta és de volta per aproximació de filades. A l'exterior, conserva una capa gairebé imperceptible de terra amb pedruscall. El voladís que protegeix la filtració per degoteig dels murs de les aigües pluvials es conserva força bé. No té ni espitlleres ni tinells.

Malgrat la caiguda de la primera de les llindes, la distribució de les pedres en la seva construcció ha comportat que la barraca continuï en un estat de conservació excepcional.

Observacions:

Barraca inventariada per l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra amb el codi 5546.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. A Castellbell i el Vilar aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya, en les parets de marge per aterassar el terreny i també en alguns ponts per facilitar el pas dels torrents.

Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície.

La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra

construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985) gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

- MARTÍN i VILASECA, Fèlix i PREIXENS i LLEVADOT, Josep (2005). Les construccions de pedra seca. Inventari de cabanes de volta, balms murades i aljubs a les terres de Lleida. Pagès editors. Lleida.
- QUERALT BOLDÚ, Ramon (2008). Les cabanes de volta de les Borges Blanques. Paisatges, fets i gent. Cossetània edicions. Valls.
- RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.
- SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.
- SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.
- SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.
- SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.
- VALLS i PUEYO, Joan (2002). Les construccions de pedra seca al terme de Castellbell i el Vilar; dins Dovella, núm. 78. Manresa, pàgs. 56 - 59.

